

Nom _____ Data _____

L'ofici del cuir

Caminar amb una bona sabata feta amb autèntica pell d'animal (vaca o ovella) permet que el peu transpiri de la manera més saludable. Però, perquè una pell pugui prendre forma de sabata, cinturó o bossa, ha de passar abans per l'aventura de l'adobament. Els adobers preparen la pell que a l'escorxador se separa de la carn. Es tracta d'un reciclatge autèntic i d'un interessant procés artesanal que, com qualsevol altra activitat tradicional, ha anat perdent empena. Però en algunes ciutats com Vic o Igualada, encara roden amb força els bombos d'adob.

En els millors temps, a Igualada hi havia 200 adobers. En els seus inicis, la feina d'adobar pell era molt dura. Es feia tot a mà i el procés passava per tres oficis diferents: blanquer, adober i assaonador. Passejant pel carrer Sant Antoni de Baix, a Igualada, es percep el sabor d'una altra època, quan l'arquitectura, sòbria i austera, va aixecar espais pensats per al treball. Entrades àmplies que donen al carrer del Rec, protagonista del traç urbanístic en aquest vessant sud de la ciutat, mostren interiors lliures d'entrebancs, adequats per a la maquinària i que permeten el tràfec dels cuirs i els productes per tractar-los, amunt i avall. En aquest espai giren els bombos. Són com enormes rentadores en què les pells es barregen en el seu primer tractament per a l'adob.

El soroll d'aquestes voltes de bombo se sent des del carrer i recorda al caminant que som al barri de les adoberies, el qual va néixer apegat al rec. Aquest rec venia d'un antic molí i es va acabar convertint en un canal industrial, per la necessitat d'aigua de les adoberies que fins al 1906 no van començar a introduir els bombos que havien d'estalviar temps i duresa a la feina de l'adober.

Fins a la primera dècada del segle xx, les pells arribades de l'escorxador s'havien de sotmetre a una barreja de calç i aigua. Aquella feina la feien els blanquers (per això a Igualada als qui tenen aquest ofici avui se'ls anomena indiferentment *blanquers* o *adobers*). La calç –aleshores hi havia moltes fonts de calç viva a la comarca– feia que s'obrís l'arrel del pèl i això permetia separar-lo de la pell.

Del pas següent, se n'encarregava l'adober. Es treballava al soterrani de les cases, on hi havia uns grans clots on es posava l'escorça de diferents tipus d'arbres. Com si es tractés d'una lasanya, s'anaven alternant una capa de pell i, a sobre, una d'escorça, i així successivament. Al final s'hi tirava aigua i, segons el gruix, les pells quedaven així adobades com a mínim tres mesos. El tercer pas de l'adob, tal com es feia tradicionalment, corresponia a l'assaonador. Treballava les pells al carrer o vora el rec. Estirava les pells, els eliminava totes les arrugues amb unes eines especials i les untava amb greix d'animal: el saó, que donava nom a la feina de l'assaonador. Així es donava flexibilitat al material. Penjades als porxos de les cases, sense que els pogués tocar el sol directe, les pells s'acabaven d'assecar, s'afinaven i ja quedaven llestes per vendre als fabricants de sabates o de guarniments d'animals. Són maneres de fer que pertanyen a la història de tres oficis que la industrialització va reduir a un de sol, simplificant, mecanitzant i higienitzant el procés.

Descobrir Catalunya, núm. 128

1. Ordena els passos que segueix el procés de transformació de la pell.

- Les pells se sotmeten a una barreja de calç i aigua.
- Les pells s'assequen.
- S'alternen capes de pell i d'escorça.
- Se separa la pell de la carn.
- Les pells es venen als fabricants de sabates.
- La pell s'estira i s'unta amb greix animal.
- S'adoben les pells amb aigua almenys tres mesos.

2. Digues si les afirmacions següents són certes (C) o falses (F).

- Per assecar les pells convé posar-les al sol.
- Vic i Manresa són les ciutats amb més tradició en el treball del cuir.
- Per preparar la pell intervenen tres oficis diferents.
- El saó servia per donar flexibilitat a la pell.
- Fer poder realitzar tot el procés d'adobament calia una gran quantitat d'aigua.

3. Explica en què consistia la feina...

- ...del blanquer: _____

- ...de l'adober: _____

- ...de l'assaonador: _____

4. Què va suposar la introducció del bombo en l'ofici d'adober?

5. Al títol d'aquest article apareix la paraula *cuir*. Saps què significa?

6. Busca a la lectura un antònim de les paraules següents.

- artesanal: _____
- fals: _____
- ple: _____
- insalubre: _____